

ἐπλεόναζεν ἀπὸ παντὸς εἶδους ἄγρια θηρία. Καὶ τοῦ τείχους αὐτοῦ ἡ θεωρία πρέπει νὰ κάμνη ἐξίσου ἰσχυρὰν ἐντύπωσιν, ἐνῶ βλέπει τις αὐτὸ διαπερνῶν πεδιάδα κατόπιν πεδιάδος, καὶ ὑπερβαῖνον ὑψηλότετα ὄρη, — τῶν πολυαρίθμων πύργων ἄλλοῦ μὲν ὄντων ἀκεραίων, ἄλλοῦ δὲ κρημνιζομένων, καὶ τῶν πλευρῶν τοῦ τείχους ποῦ μὲν ἐλευθέρων καὶ γυμνῶν, ποῦ δ' ἐσκιασμένων ἀπὸ ἔρποντα φυτὰ, ἢ ἐστεμμένων μὲ δένδρα εὖρωστα, βλαστάνοντα ἐκ τῶν εἰς τὸ κτίριον διαστημάτων ἢ ἐκ τῆς βάσεως τοῦ ὄλου κατὰ τὸ φαινόμενον ἐκτεινομένου ὡς νὰ ἤθελε περιζῶσειν τὴν σφαιραν, ἢ ὡς νὰ μὴν εἶχε τέλος. Ἀρχαιότης 2000 ἐτῶν πρέπει ν' αὐξάνη τὸ μεγαλεῖον καὶ τὸ σοβαρὸν τῆς ἐντυπώσεως.

Ἡ ταχύτης, καθ' ἣν ἐξετελέσθη τὸ ἔργον τοῦτο, εἶναι οὐχ ἥττον τοῦ τείχους αὐτοῦ ἐκπληκτικὴ. Εἰς μίαν μόνον πενταετίαν λέγεται ὅτι ἔκτισαν τὸ ὄλον πολλὰ ἔργατῶν ἑκατομμύρια, τριῶν ἀνδρῶν ἐξ ἑκάστης δεκάδος ἀγγαρευθέντων ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος διὰ τὴν ἐκτέλεσίν του. Ἐτελειώθη δὲ 205 ἔτη πρὸ Χριστοῦ γενέσεως.

ΑΠΟΔΕΙΞΕΙΣ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΣΜΟΥ.

Ἀριθ. 10. Μέρος Β'.

ΕΣΩΤΕΡΙΚΗ ΕΝΑΡΓΕΙΑ.

ΕΜΠΟΡΕΙΣ δὲ καὶ νὰ παρατηρήσης ὅτι τὰ ὑπὸ τοῦ Ἰησοῦ καὶ τῶν Ἀποστόλων αὐτοῦ διδασκόμενα ἠθικὰ χρεῖα δὲν ἦσαν τοιαῦτα, ὅποια νὰ ἐφελκύνωσι τοὺς ἀκροατάς. Οἱ Ἰουδαῖοι, σεμνυόμενοι ὡς ὁ τοῦ Ὑψίστου ἅγιος καὶ περιόσιος λαός, ἔβλεπον ὡς ἀκαθάρτους καὶ ἀπερίμμελους τοὺς Ἑθνηκοὺς, ἐμίσουν δὲ μάλιστα καὶ περιεφρόνουν τοὺς Σαμαρείτας. Ὅχι ὀλιγώτερον ὑψηλοφρόνουν οἱ Ῥωμαῖοι διὰ τὴν πολεμικὴν δόξαν καὶ τὴν πολιτικὴν αὐτῶν δύναμιν· οἱ δ' Ἕλληνες διὰ τὴν σοφίαν καὶ τὸν ἐξουγενισμόν των. Πάντες δὲ ἦσαν ζηλότυποι διὰ τὴν δόξαν, καὶ τὸ μέγεθος, καὶ τὴν ὑπεροχὴν, ἕκαστος τῆς ἑαυτοῦ πατρίδος. Εἰς οὐδένα τούτων ἤρεσκεν ἡ διδασκαλία ν' ἀγαπῶσι τοὺς ἐχθρούς των, ν' ἀποδώσι καλὸν ἀντὶ κακοῦ, νὰ ταπεινοφρονῶσι καὶ νὰ συγχωρῶσι· νὰ ὑπομένωσι διωγμούς· νὰ ἦναι πρᾶοι καὶ πρὸς ὄλους εὐμενεῖς· καὶ τελευταῖον, νὰ θεωρῶσι παντὸς γένους καὶ πάσης τάξεως ἀνθρώπους ἰσοτίμους ἐνώπιον τοῦ Εὐαγγελίου, ὅπου οὐκ ἔνι Ἕλληνας καὶ Ἰουδαίους· βάρβαρος, Σκύθης· δοῦλος, ἐλευθέρους· (Κολοσ. γ' 11.) Προσέτι, ἐπειδὴ πνεῦμα πατριαστικὸν ἐκυρίευσεν τοὺς Ἰουδαίους, ἔπρεπε κατὰ φυσικὸν λόγον, ἂν μὲν ἦτον ἐνθουσιαστής ὁ Χριστὸς, νὰ προσκολληθῆ εἰς μίαν τῶν δύο μεγάλων αἱρέσεων, εἰς τοὺς Φαρισσαίους ἢ τοὺς Σαδδουκαίους· ἂν δὲ ἦτο πανοῦργος λαοπλάνος, νὰ ζητήσῃ ἀμφοτέρων τὴν εὐνοίαν, κολακεύων ποτὲ μὲν τούτους ποτὲ δ' ἐκείνους, καὶ θεραπεύων ἕκαστον κόμμα διὰ τῆς στηλιτεύσεως τῶν τοῦ ἄλλου ἐλαττωμάτων. Ἄλλ' ἐκ τοῦ ἐναντίου, ὁ Ἰησοῦς εἰς τὰς πρὸς ἕκαστον κόμμα ὁμιλίαις του ἐκθέτει τὰ ἴδια ἑαυτῶν ἐλαττώματα, (Λουκ. ια'. 42, κτλ. κ'. 27.) αὐτὸ δὲ τοῦτο πράττει καὶ ὡς πρὸς

τοὺς Ἰουδαίους καὶ Σαμαρείτας, (Λουκ. ι'. 33· δ'. 22.) Ταῦτα πάντα εἶναι μὲν ἄξια διδασκάλου θεοῦ ἀπεσταλμένου, πάντῃ δὲ διάφορα ἀφ' ὃ ἡδύνατό τις νὰ ἐλπῖσῃ ἀπὸ φιλοῦς ἀνθρωπίνους διδασκάλους.

Πάλιν ἐὰν στοχασθῆς τὴν φράσιν τῶν ἱστορικῶν βιβλίων τῆς Καινῆς Διαθήκης, (τῶν τεσσάρων Εὐαγγελίων καὶ τῶν Πράξεων), θ' εἴλεις παρατηρήσειν ὅτι οὔτε τὰ θαύματα οὔτε τὰ πάθη τοῦ Χριστοῦ καὶ τῶν Ἀποστόλων ἐκθέτονται κομποστικῶς, ἢ εὐγλώττως περιγράφονται, ὡς φυσικὰ ἤθελον πράξειν οἱ ἐπιθυμοῦντες σφοδρῶς νὰ συγκινήσωσι τὸν ἀναγνώστην. Κάμμία προσπάθεια δὲν γίνεται πρὸς διέγερσιν ἀπορίας, ἢ θαυμασμοῦ, ἢ συλλυπήσεως, ἢ ἀγανακτήσεως. Τίποτε, εἰς βραχυλογίαν, δὲν ὑπάρχει, ὅποιον ἤθελον ἀπαντήσειν εἰς συγγραφεῖς, οἵτινες κατεγίνοντο νὰ συγκροτήσωσι τεράστιόν τι διήγημα διὰ νὰ κινήσωσι τὰ αἰσθήματα καὶ τὴν φαντασίαν τῶν ἀνθρώπων. Τὰ θαυματουργήματα καὶ ἡ τοῦ Χριστοῦ ἥρωικὴ καρτερία ἱστοροῦνται ὅλα συντόμως, γαληνίως, καὶ ξηρῶς, σχεδὸν δὲ μ' ἀδιάφορον ἀέρα, ὡς νὰ ἦσαν ἐκ τῶν καθ' ἡμέραν γινομένων, καὶ πασιδηλὰ εἰς τοὺς ἀναγνώστας. Τοῦτο δὲ ἀληθῶς εἶναι ἐν ἰσχυρὸν δεῖγμα ὅτι οἱ ἀναγνώσται, πρὸς οὓς ἀπετείνοντο τὰ Εὐαγγέλια, — οἱ πρῶτοι Χριστιανοί, — ἦσαν τῶντοι (ὡς τὰ βιβλία αὐτὰ μᾶς δίδουν νὰ ἐνοήσωμεν) προσοικειωμένοι μὲ τὰ πράγματα ταῦτα· ἐν βραχυλογίᾳ, ὅτι οἱ διωγμοὶ καὶ τὰ σημεῖα τῶν Ἀποστόλων ἦσαν, κατ' ἐκείνους τοὺς χρόνους καὶ τόπους, κοινὰ καὶ πασίγνωστα.

Πρέπει δὲ καὶ νὰ παρατηρήσης μετὰ πόσης εἰλικρινοῦς ἀπλότητος περιγράφουν οἱ τῆς Νέας Διαθήκης συγγραφεῖς τὰς ἀδυναμίας καὶ τὰ ἐλαττώματα τῶν μαθητῶν, χωρὶς ἐξαιρέσειν οὐδὲ τῶν ἐπισημοτέρων Ἀποστόλων. Ἡ τῆς καρδίας αὐτῶν βραδύτης (τουτέστι, νοσηρῆς διανοητικῆ) ἢ εἰς τὸν Κύριον αὐτῶν ὀλιγοπιστίαι, ἢ κοσμικὴ φιλοδοξία, καὶ ἡ μεταξὺ ἑαυτῶν ζηλοτυπία, μνημονεύονται ἀσυστόλως, καὶ τόσον ἐλευθέρως, ὅσον τὰ ἐλαττώματα τῶν ἐχθρῶν των.

Τοῦτο, ὡς καὶ τινα ἐκ τῶν ἄλλων τὰ ὁποῖα ἀνεφέραμεν, ἤθελεν εἶσθαι πολὺ ἀξιοσημείωτον, ἂν εὕρισκετο εἰς ἕν ὁποιοῦνδήποτε βιβλίον· ἀλλὰ γίνεται πολὺ μᾶλλον τοιοῦτον, ὅποταν στοχασθῶμεν ὅτι ὁ αὐτὸς χαρακτηριστὴρ διατρέχει ἅπαντα τὰ εἰκοσιεπτὰ βιβλία τῆς Νέας Διαθήκης, — βιβλία διάφορα τὸ εἶδος, διαφόρων ἐποχῶν, καὶ ὀκτῶ διαφόρων συγγραφῶν. Ἀσφαλῶς ἐμπορεῖς νὰ ζητήσης παρ' ὁποιοῦνδήποτε ἀπίστοῦ νὰ σὲ δείξῃ τὸν αὐτὸν ἢ τὸν ἡμισυν ἀριθμὸν συγγραφῶν ὑπὲρ κόμματος, πατρίδας, ἢ συστήματος τινός, ὄλων, ἂνευ οὐδεμιᾶς ἐξαιρέσεως, συγγραφάντων μὲ τὴν αὐτὴν σεμνὴν ἀπλότητα, καὶ χωρὶς τινος ἐπιχειρήσεως νὰ δικαιολογήσωσιν, ἢ νὰ ὑψώσωσι, καὶ νὰ ἐπιδείξωσιν ἑαυτούς.

Κατὰ τοῦτο, καὶ κατ' ἄλλα πολλὰ, καὶ ἡ Χριστιανικὴ θρησκεία καὶ αἱ Χριστιανικαὶ Γραφαὶ εἶναι πάντῃ ἀνόμοιοι μ' ὅ,τι ἤθελεν εἶσθαι, ἂν εἶχον προέλθειν ἐξ

άπλου ανθρώπου. Πλάνοι μὲν ἦτον ἀδύνατον νὰ γράψωσι μὲ τόσην ἀπλότητα, εἰλικρίνειαν, καὶ ἀτεχνίαν ἐνθουσιασταὶ δὲ ἦτον ἀδύνατον νὰ δείξωσι τόσην γαλήνην, σωφροσύνην, καὶ σοφίαν. Καὶ ὅμως, ἂν ὁ Χριστιανισμὸς ἦτον ἀνθρώπων ἐπιπόνημα, οἱ ἄνθρωποι οὗτοι πρέπει νὰ ἦσαν οἱ ἐντελέστατοι καὶ πονηρότατοι πλάνοι, ἢ οἱ παραλογώτατοι καὶ μανιωδέστατοι ἐνθουσιασταί.

MONOMANIA ΙΠΠΩΝ.

Το 1806, ἀξιωματικὸς τις ἐκ Πεθεμοντίου εἶχεν ὠραίαν καὶ χρησιμωτάτην φοράδα, ἀλλ' ἐνίστε εἰς τὸ ἄκρον ἐπικίνδυνον κατὰ συνέπειαν μιᾶς ἀλλοκότου ιδιότητος. Ἀπεστρέφετο ἰσχυρῶς τὸ χαρτίον, τὸ ὁποῖον πάραυτα ἐγνώριζε καθ' ἣν στιγμήν ἐβλεπεν αὐτὸ, ἀκόμη δὲ καὶ εἰς τὸ σκότος, ἂν ἐτίθοντο πρὸς ἀλληλα δύο ἢ τρία φύλλα. Τόσον ταχὺ καὶ τόσον σφοδρὸν ἀποτέλεσμα ἐπροξένει ἡ ὄψις ἢ ὁ ἦχος αὐτοῦ, ὥστε πολλάκις ἐβρίπτε κάτω τὸν ἀναβάτην· ἅπαξ δὲ, τοῦ ποδὸς του περιπλεχθέντος εἰς τὴν πατήτριαν, ἔσυρεν αὐτὸν ἱκανὴν ὥραν ἐπὶ πετρώδους δρόμου. Εἶναι δ' ἀξιοσημείωτον, ὅτι ἡ φορὰς αὕτη ποσῶς δὲν ἐφοβεῖτο κἀνὲν ἐκ τῶν ἀντικειμένων, ὅσα κοινῶς φοβίζουσι τοὺς ἵππους. Πάντη ἀδιαφέρει πρὸς τὴν μουσικὴν τοῦ τάγματος, τὸ σφύρισμα τῶν παλλῶν, τὸν βρυχηθμὸν τοῦ κανονίου, τὸ πῦρ τῶν στρατοπέδων, ἢ τὴν λάμψιν τῶν ἔπλων. Κἀμμίαν ἐντύπωσιν δὲν ἔκαμινεν εἰς αὐτὴν ἡ σύγχυσις καὶ ὁ θόρυβος τῆς συμπλοκῆς· κἀνεὸς ἄλλου λευκοῦ ἀντικειμένου ἢ θεᾶ δὲν τὴν ἐτάραττε· κἀνεὶνα ἦγον ἄλλον δὲν περιεργάζετο· τοῦ χαρτίου μόνου ἡ θεᾶ ἢ τὸ τρίξιμον ἐκίνει αὐτὴν εἰς μανίαν. Πᾶν δυνατὸν μέσον μετεχειρίσθησαν διὰ νὰ τὴν ἰατρεύσωσιν ἀπὸ τὴν παράδοξον ταύτην καὶ κινδυνώδη ἀποπλάνησιν, ἀλλὰ χωρὶς ἐπιτυχίαν· ὁ δὲ κύριος αὐτῆς ἠναγκάσθη τέλος νὰ τὴν πωλήσῃ, καθότι ἡ ζωὴ αὐτοῦ εὕρισκετο εἰς συνεχῆ κίνδυνον.

Φορὰς τις ἀνῆκεν εἰς τὸ τάγμα τῶν Βασιλικῶν Σωματοφυλάκων τῆς Ἀγγλίας ἀπὸ τοῦ 1816 μέχρι τοῦ 1821. Ἦτο δὲ καθ' ὅλα εὐάγωγος, καὶ οὐδ' ἴχνος ἀντιπαθείας ἐδείκνυνεν οὔτε πρὸς ἀνθρώπους, οὔτε πρὸς ἄλλα ζῶα, οὔτε πρὸς ἵππους, ἐκτὸς μόνον ὅποτε ἦσαν ἀνοικτοῦ ψαροῦ χρώματος· ἀλλὰ καθ' ἣν στιγμήν ἐβλεπε ψαρὸν ἵππον, ὤρμουσε κατ' αὐτοῦ, καὶ τὸν προσέβαλε μὲ τὴν μεγίστην λύσσαν. Συνέβαινε δὲ τὸ αὐτὸ πανταχοῦ καὶ πάντοτε. Εἰς τὴν παράταξιν, εἰς τὸν δρόμον, εἰς τὴν συμπλοκὴν, καὶ εἰς τὸ ἵπποστάσιον ἦτον ἀνελλιπὴς ἡ φορὰς αὕτη· ἀλλὰ τοσοῦτον μῖσος ἔτρεφε πρὸς ψαροὺς ἢ λευκοὺς ἵππους, ὥστε ἦτον ἐπικίνδυνον νὰ εὐρεθῶσιν εἰς τὸ αὐτὸ ἵπποστάσιον, ὅσον καὶ ἂν ἔθελον εἰσθαι ἀπομεμακρυσμένοι. Ἄν μόνον μίαν φορὰν ἐπιπτε τὸ βλέμμα της εἴτε εἰς ἵππον εἴτε εἰς φοράδα, δὲν ἠσύχαζε πρὶν ἀπορρίψῃ τὸν ἀναβάτην, ἢ συντρίψῃ τὸ σχοινίον της, τότε δ' ὤρμουσε κατ' αὐτοῦ μὲ τὴν μεγίστην λύσσαν, καὶ πολλαχοῦ τὸν κατεδάγ-

κανε. Γενικῶς ὅμως ἐπίανε τὸ ζῶον ἀπὸ τὴν κεφαλὴν ἢ ἀπὸ τὸν λάρυγγα, καὶ τὸ ἐκράτει τόσον σφιγκτὰ, ὥστε βεβαίως ἐπνιγεν αὐτὸ, ἂν δὲν ἐπρόφθανέ τις πρὸς ἀπαλλαγὴν.

Ἀφοῦ ἐγήρασε, (διότι τὸ 1821 ἦτο δεκαοκταετής), ἡ μανία δὲν κατέπαυσε μὲν ἐξ ὀλοκλήρου, ἀλλ' ἐξησθένησεν ὀπωσοῦν. Κἀνὲν ἄλλο σῶμα λευκόχροον δὲν ἐφαίνετο νὰ κἀμνη ἐπ' αὐτῆς τὴν ἐλαχίστην ἐντύπωσιν.

Ἄλλη τις φορὰς ἐφοβεῖτο. ἐκ τοῦ ἐναντίου, ὅλα τὰ λευκὰ ἄψυχα ἀντικείμενα· ὡς λευκὰ ἐνδύματα, λευκὰ πτερὰ, καὶ τὰ ὅμοια. Ὅτε ἀπροσδοκῆτως ἐβλεπε κἀνὲν τῶν λευκῶν τούτων σωμάτων, μάλιστα δὲ κινούμενον, ἂν μὲν ἦτο μέγα, καὶ ἡ κίνησις αὐτοῦ ταχεῖα, ἐτρόμαζε παραπολὺ, καὶ ἠγωνίζετο νὰ φύγῃ· ἂν δ' ἦτο μετρίου μεγέθους, καὶ ἡ κίνησις ἐλαφρὰ, ὤρμουσε κατ' αὐτοῦ μανιωδῶς, τὸ ἐκτύπα μὲ τοὺς ἐμπροσθίους πόδας, καὶ ἐξήτει νὰ τὸ διαρρήξῃ μὲ τοὺς ὀδόντας. Κἀνὲν ἄλλο χρῶμα δὲν ἐπροξενούσεν εἰς αὐτὴν τὸ ἐλάχιστον ἀποτέλεσμα, οὔτε τὴν ἐκίνει ποσῶς ἡ ἐμφάνισις λευκῶν ἵππων ἢ κυνῶν ὁμοιοχρωμάτων, ὅσον καὶ ἂν ἦτον αἰφνίδιος· ἀλλ' ἂν ἐκυματίζετο λευκὸν πτερόν, ἢ ἂν ἐπέτα λευκὸν φύλλον χαρτίου, ἀκάθεκτος φόβος ἢ μανία τὴν ἐκυρίευεν.

Εἰς τὰ τρία ταῦτα μοναδικῆς καὶ ἰδιαιτέρας ἀποστροφῆς παραδείγματα φαίνονται πάντες οἱ χαρακτῆρες τῆς ἀληθοῦς μονομανίας.

ΠΕΡΙ ΕΜΠΟΡΙΟΥ.

Το ἐμπόριον ἀποτελεῖ σήμερον μίαν τῶν πρωτίστων πηγῶν τῆς εὐτυχίας τῶν ἐθνῶν καὶ τῶν ἰδιωτῶν, καὶ τάσσεται δικαίως μεταξὺ τῶν σημαντικωτέρων κλάδων τῆς Βιομηχανίας, ἥτις, ὡς εἶναι γνωστὸν, διαιρεῖται ἐν γένει εἰς Γεωργικὴν, εἰς Χειροτεχνικὴν, καὶ εἰς Ἐμπορικὴν.

Καὶ ἡ ἐμπορία τῶν αὐτῶν εἶναι ἐπίσης παρακτικὴ ὠφελείας καὶ πλοῦτου, ὡς καὶ ἡ γεωργία καὶ ἡ χειροτεχνία.

Οἱ παλαιοὶ οἰκονομολογοὶ δὲν ἀνεγνώριζον τοιαύτην ἀξιόλογον ιδιότητα εἰς τὸ ἐμπόριον· δὲν ἠδύναντο νὰ καταλάβωσι, τί ἰσχύει αὐτὸ νὰ παράξῃ, τί διαφέρει, καθ' ὑπόθεσιν, πραγματεία τις μεταβιβασθεῖσα ἀπλῶς ἀπὸ τόπον εἰς τόπον διὰ νὰ πωληθῇ· καὶ ἐνόμιζον διὰ τοῦτο, (ἀλλ' ἐσφαλμένως), ὅτι τὸ ἐμπόριον συνίσταται μόνον εἰς τὴν ἀνταλλαγὴν ἀξιών παραδεχθειῶν ἤδη, καὶ δὲν παράγει τίποτε πλέον ἀφ' ἑαυτοῦ, δὲν προσθέτει ὀλοτελῶς νέαν ἀξίαν εἰς τὰς πραγματείας.

Τὸ λάθος αὐτῶν προήρχετο κυρίως ἀπὸ ἔλλειψιν εὐκρινούς ἰδέας περὶ τῆς φύσεως τῆς παραγωγῆς. Ἐννοούσαν, ὡς φαίνεται, δι' αὐτῆς γέννησιν ὄντος ἐκ τοῦ μὴ ὄντος, δημιουργίαν, καὶ δὲν ἐβλεπον ὅτι ὁ ἄνθρωπος, ὡς παρατηρεῖ κάλλιστα ὁ Σέως, δὲν πλάττει πῶποτε οὐδὲ ἐν ἄτομον ὕλης· ἡ φύσις πλάττει, καὶ αὐτὸς μόνον τελειοποιεῖ, μετασχηματίζει τὰ ὄντα, τὰ μετατρέπει ἐκ τῆς φυσικῆς αὐτῶν καταστάσεως εἰς ἄλλην